

Utbildningsinspektion i grundskolan Bjärehovskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Bjärehovskolan	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	171
Skolbarnsomsorg	138
Förskoleklass	32
Grundskola	671
Särskola	1

Utbildningen vid Bjärehovskolan omfattar förskoleklass, grundskola med årskurs 1-9 samt fritidshem. I anslutning till skolan finns Bjärehovs och Trollets förskolor med sammanlagt tio avdelningar för barn 1-5 år.

Skolan består av två skolbyggnader för årskurs F-3 som är byggda på 1960-talet. Dessa är ombyggda och tillbyggda för att bättre stå i överensstämmelse med intentionerna och kunskapssynen i läroplanen. Dessutom finns två paviljonger på skolgården samt skolans huvudbyggnad som är byggd 1977. Huvudbyggnaden innehåller årskurs 7-9, administration, kommunalens bibliotek samt Kulturskola. Kommunens bibliotek, Kulturskola, idrottshall samt en mindre gymnastikhall ligger i direkt anslutning till skolans lokaler. Dessa lokaler har Bjärehovskolan tillgång till. Intill skolan finns fina naturområden med ängar, hav och strand.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. 99 procent av eleverna i årskurs F-3 är inskrivna i skolans fritidshemsverksamhet.

Flertalet av eleverna går efter Bjärehovskolan vidare till gymnasieskola i Lund eller Malmö.

Genomförandet av inspektionen i Bjärehovskolan

Skolverket sände den 19 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Bjärehovskolan har bestått av undervisningsråden Ebba Svartz och Per-Ingvar de la Motte. Besök i Bjärehovskolan inleddes den 19 oktober och avslutades den 21 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Bjärehovskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan infor-

mation om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Bjärehovskolan genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, pedagogisk personal, skolvärd, elevvårdspersonal samt skolledning. Inspektörsteamet blev guidade runt på skolan av tre elever. Ett urval av klasser besöktes under dagarna och delar av lektioner observerades i de olika arbetslagen. Under verksamhetsbesöken fördes samtal med både elever och personal.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Bjärehovskolans arbetsplan anges mål för den gemensamma värdegrunden nämligen Allas lika värde, Ansvar, Demokrati, Empati/Medkänsla, Hänsyn, Respekt och Trygghet. Detta skall genomsyra hela verksamheten. Både personal, föräldrar och eleverna själva beskriver att eleverna, med få undantag, har förmåga att visa hänsyn och respekt mot varandra och mot vuxna. Vidare beskrivs eleverna som omhändertagande och väl medvetna om skolans normer och regler. Eleverna visade goda kunskaper om skolans beslutsprocesser liksom förmåga att argumentera, analysera och dra slutsatser samt vilja att påverka och förändra verksamheten.

Eleverna tränas utifrån ålder och mognad att ta större och större ansvar för sin utbildning och sin miljö. Lärarna beskriver eleverna som självständiga och ansvarstagande, i synnerhet i de högre årskurserna. Genom arbetet i elevrådet och andra råd på skolan utvecklar eleverna förmågor att ta allt större ansvar för såväl den utbildning som de finns i som för sin miljö. Inspektörsteamet bedömer att övervägande delen av eleverna visar förmåga att ta detta ansvar.

Lomma kommun är ett homogent samhälle och eleverna på Bjärehovskolan möter få elever med annan kulturell bakgrund. Det finns en medvetenhet hos föräldrar och personal att detta kan vara ett problem avseende möjligheten att utveckla tolerans och förståelse för människors olikheter och lika värde. Det är av vikt att personalen aktivt arbetar för att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen. Mobbning förekommer inte på skolan däremot kan konflikter och ibland andra former av kränkningar förekomma.

Miljön på skolan är trygg både fysiskt och psykosocialt och eleverna upplevs av personalen som mycket trevliga och med hög grad av studiemotivation.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att elever på Bjärehovskolan utvecklar normer, värden och förhållningssätt väl i enlighet med de nationella målen i läroplanen. Den sociala gemenskapen mellan elever och personal är harmonisk, trygg och positiv. Förhållningssättet på skolan ger eleverna möjlighet till ett lustfyllt lärande.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Bjärehovskolan, är enligt de intervjuade eleverna informationen kring målen för utbildningen samt betygskriterierna mycket liten och eleverna har ringa kunskap om dessa. Lärarna ansåg att de bör förbättra sitt sätt att informera eleverna om målen för utbildningen så att målen blir tydliga och ett stöd för eleverna i läroprocessen.

Våren 2003 nådde 93 procent av eleverna målen i svenska, 84 procent i matematik och 100 procent i engelska, på de nationella ämnesproven i skolår 5. 97,2 procent av eleverna hade behörighet till gymnasieskolans nationella program jämfört med rikets 89,9 procent. 9,3 procent av eleverna lämnade Bjärehovskolan utan fullständiga betyg, vilket är ett bättre resultat än modellberäknat värde i Skolverkets databas SALSA. Det genomsnittliga meritvärdet var 239,8 jämfört med rikets 205,4. Flickornas meritvärde var högre än pojkarnas och en större andel flickor hade behörighet till gymnasieskolans nationella program. Däremot saknade en större andel flickor än pojkar betyg i ett eller flera ämnen. Vid skolstart är cirka 69,2 procent av eleverna läskunniga. Inspektörsteamet bedömer elevernas kunskapsresultat som mycket goda på Bjärehovskolan.

Inspektörsteamet såg exempel på elever med förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med kamrater.

Bjärehovskolan har inte en systematisk uppföljning av elevernas resultat i gymnasieskolan. Personal och föräldrar uppger att eleverna är väl förberedda för studier på gymnasienivå och att de når goda resultat. Dock torde en systematisk uppföljning i de olika ämnena av hur eleverna klarat sig i gymnasieskolan ge Bjärehovskolan ett verktyg för att bedöma hur kunskapsresultaten ser ut, och ge ett "kvitto" på skolans utbildning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att Bjärehovskolans kunskapsresultat är mycket goda. Elevernas utveckling och lärande ligger väl i linje med läroplanens och kursplanernas mål. Dock bör målen göras kända för eleverna.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Bjärehovskolan lyfts värdegrunden fram i skolans arbetsplan och genomsyrar arbetet i den dagliga verksamheten. Värdegrundsperspektivet genomsyrar även övrig dokumentation som rör enhetens verksamhet. Genom att knyta an till aktuella händelser i samhället förs konkreta och realistiska diskussioner med eleverna om såväl demokratiska processer som värdegrunden. Skolan har formella samverkansorgan med såväl elever som föräldrar. Det finns ett elevråd för de yngre eleverna och ett för de äldre. Förutom klassråd och elevråd finns olika s.k. småråd på skolan som är kopplade till elevråden. Eleverna tar uppdraget mycket seriöst och ser arbetet som betydelsefullt för att kunna påverka och vara delaktiga i vad som sker på skolan. Styrelseledamöterna har möjlighet att delta vid anställningsintervjuer, utvärdering av arbetsmiljön, vid planering av trivselfrämjande åtgärder m.m. Genom arbetet i råden får eleverna en god förståelse för demokratiska beslut. Dock framkom vid samtalen med eleverna att innehållet, formerna och kvaliteten i t.ex. klassråden, varierar stort och är starkt beroende av den enskilde läraren. Inspektörsteamet vill göra skolan uppmärksam på att det är av vikt att samtliga elever ges möjlighet till samverkan och delaktighet i arbetet med att skapa en god miljö på skolan och i arbetet med att förebygga alla former av kränkande behandling.

På enhet Bjärehov finns både förskoleråd och skolråd. Skolrådet består av föräldrarepresentanter, skolledning, personal samt elever. Skolrådet har som syfte att vara ett forum för information, vara ett rådgivande organ, en remissinstans och ett stöd till skolledningen i principiella beslut. Rutiner för arbetet i råden är framtaget och skolledningen arbetar aktivt för att öka föräldrarnas delaktighet och medverkan i skolans verksamhet. I samtalet med föräldrarna framkom att engagemanget från föräldrarna generellt är återhållsamt och att det krävs en speciell fråga att agera i för att öka engagemanget.

Elevernas reella inflytande över skolarbetet är inte i någon större omfattning utvecklat på skolan. Inspektörsteamet kan konstatera att de yngre eleverna, utifrån mognad och ålder, har större möjlighet till inflytande än vad de äldre eleverna har. Vidare bedömer inspektörerna att inflytandet på lektionstid främst sker genom att eleverna kan välja mellan olika arbetsuppgifter och i vilken ordning olika moment skall läsas. Skolan arbetar aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande och har detta som ett prioriterat mål. Dock bör elevinflytandet ytterligare konkretiseras och tydliggöras för att i högre omfattning beröra skolans innehåll samt att möjligheten till inflytande skall göras oberoende av den enskilde läraren. Elevernas kunskaper om målen för utbildningen är mycket

begränsade vilket medverkar till att elevernas inflytande och delaktighet försvåras.

I Bjärehovskolan pågår ett aktivt arbete för att förebygga alla former av kränkande behandling. Rutiner och förhållningssätt för arbetet är väl dokumenterat på skolan och handlingsprogram är framtaget för att motverka alla former av kränkande behandling samt för jämställdhet. I handlingsprogrammen är mål och rutiner framtagna. Handlingsprogrammen revideras årligen. Förhållningssättet på skolan är att det skall finnas många vuxna bland eleverna och att de vuxna reagerar och agerar direkt om något inträffar. Det framkom i samtalen med personalen att alla vuxnas förhållningssätt och agerande inte till fullo överensstämmer med detta. Vidare uppgav personalen att kontakten mellan lärare och elev är tätare i de lägre åldrarna vilket underlättar arbetet med normer och värden och att arbetet försvåras i de högre åldrarna på grund av reducerad kontakt. Vid besöktillfället såg inspektörsteamet exempel på ett föredömligt arbete med normer och värden i en årskurs F-1. Det är av vikt att arbetet med normer och värden involverar all personal på skolan och inspektörsteamet kan konstatera att arbetet i detta avseende kan förbättras.

Vid en eventuell kränkning involveras föräldrarna och de föräldrar som inspektörsteamet samtalade med visade stort förtroende för personalens sätt att förebygga och att hantera eventuella kränkningar mellan eleverna. Skolans elevvårdsteam, under rektorns ledning, arbetar mycket aktivt och engagerat för att motverka och hantera alla former av kränkningar. I elevvårdsteamet ingår, förutom rektorn, skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvägledare, speciallärare och skolvård. Teamet träffas en gång i veckan för att hålla sig väl informerade om den psykosociala arbetsmiljön för elever och lärare. Det finns tydliga rutiner för arbetet i elevvårdsteamet. I första hand skall problemen lösas i arbetslaget och mer svårlösta problem anmäls till elevvårdsteamet. Vissa kvällar i veckan arbetar skolvärden på områdets fritidsgård. Eftersom fritidsgården bland annat besöks av elever från skolan får skolan en god närhet till närsamhället och elevernas hela situation.

Skolsköterskan är knuten till centrala resursenheten och är anställd på 0,75 procent. Skolläkaren har mottagning enligt överenskommelse med skolsköterskan. Förutom sedvanliga hälsoundersökningar och vaccinationer arbetar skolsköterskan förebyggande i och utanför klassrummet med frågor rörande sex och samlevnad, droger med mera. Skolsköterskan har dessutom ett nära samarbete med kuratorn.

Skolans arbete med att ge eleverna förutsättningar till daglig fysisk aktivitet är under utveckling.

Sammanfattningsvis är arbetet med den psykosociala och fysiska arbetsmiljön av mycket god kvalitet på Bjärehovskolan och sker i god överensstämmelse med läroplanens riktlinjer för hur skolan skall främja värdegrunden. Skolan har skapat en trygg miljö för lärande. Dock anser inspektörsteamet att det förebyggande värdegrundsarbetet kan stärkas företrädesvis i de högre årskurserna så att all personal blir involverad. Föräldrarna har möjlighet till delaktighet och insyn. Skolans formella inflytande är väl organiserat. Det är dock angeläget att skolan utvecklar det inre demokratiarbetet och arbetar för att stärka elevernas reella inflytande på undervisningens innehåll och arbetsformer. Vidare bör utveck-

lingsåtgärder vidtas för att undvika att elevernas inflytande blir avhängigt den enskilde läraren.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Bjärehovskolan finns lokala bearbetningar av kursplanerna som personalen gemensamt arbetat fram. Ämnesplanerna bygger i hög grad på kursplanernas mål att uppnå. Till dem kopplas betygskriterier för att tydliggöra kraven i kunskapsmålen för elever och föräldrar. Ett arbete är påbörjat på skolan att revidera och utveckla de lokala bearbetningarna så att de tydligare ska utgöra ett stöd för lärandet. Vid revideringen av de lokalt bearbetade kursplanerna anser inspektörsteamet att även mål att sträva mot skall vägas in. I samtalen med lärarna framkom, att det varierar mellan lärarna huruvida de har kursplanerna till grund för egen planering och den enskilde elevens planering, eller om planeringen till större del grundar sig på läroböcker och traditioner. Det framkom även i samtalen att betygskriterierna tenderar att vara mer styrande för läroprocessen i de högre årskurserna än vad kunskapsmålen är. Ett fortsatt gemensamt arbete kring de lokala bearbetningarna torde såväl bidra till att öka och stärka en gemensam kunskapssyn på skolan som till en undervisning som i högre grad utgår från de nationella styrdokumenterna.

Årskurs F-3 är organiserad i fyra spår med integrerat fritidshem och ses som ett arbetslag men är uppdelade organisatoriskt och lokalmässigt i två elevgrupper, F-1 och 2-3. Pedagogiskt arbetar man i varierande grupper, beroende på barnens behov, intressen, förmågor samt ämnesområdets beskaffenhet. Förskoleklassen är väl integrerad i verksamheten och leken som lärande utgör en viktig del i skoldagen. Skolbarnsomsorgen är integrerad i skolan mellan 8.20 och 13.20, då fritidshemsverksamheten tar över ansvaret för barnen. Fritidspedagogerna framhöll fritidshemmets roll och vikten av att verksamheten på eftermiddagen ska skilja sig från skolarbetet. Barnen ska märka att de går över i en annan verksamhet. Inspektörsteamet bedömer att personalen på fritidshemmen bedriver en medveten pedagogik och har en väl fungerande verksamhet. Årskurs 4–6 är två paralleller, totalt sex klasser, årskurs 7-9 består av 20 klasser, sju paralleller, förutom i årskurs 9 som är sex paralleller. Skolan eftersträvar grupper på ca 20 elever och skolledning och personal ser både pedagogiska och sociala vinster i en sådan organisation.

Arbetssätten på skolan varierar från att till stor del styras av läroboken till arbete med teman, där elevernas möjlighet till inflytande och ansvar är något större. Det förekommer också tematiskt arbetssätt på skolan men inspektörsteamet

konstaterar dock att arbetssätten på Bjärehovskolan bör utvecklas till att vara mer problembaserat och öka elevernas möjligheter till reflektion.

Inspektörerna anser att samarbete mellan årskurs 3 och 4 samt 6 och 7 inte förekommer i någon större utsträckning. De tidigare stadiegränserna lever vidare och skolan utnyttjar i begränsad omfattning skolans möjligheter att öka kvaliteten både vad gäller kunskapsuppföljning och kompetensanvändning. Arbetet att minska gränserna har dock påbörjats och några lärare arbetar både med yngre och äldre elever. På Bjärehovskolan har också ett arbete påbörjats för att ta fram individuella utvecklingsplaner för barn och elever. De individuella utvecklingsplanerna skall följa barnet/eleven genom hela skolgången. Syftet med de individuella utvecklingsplanerna är att konkretisera de nationella kunskapsmålen, för elever och personal, och att tydligare följa elevernas kunskapsutveckling samt underlätta vid övergångar.

Det framkom i de olika intervjugrupperna att det innebär en stor förändring för eleverna att gå från årskurs 3 till 4. I årskurs F-3 är personaltätheten högre än övriga årskurser och personalens arbetssätt är flexibelt och individanpassat. Inspektörsteamet såg goda exempel på kreativa lärmiljöer i årskurs F-3 med tilltalande och stimulerande undervisning och ett lustfyllt lärande. Mötet mellan de pedagogiska synsätten i förskoleklass, skola och fritidshem berikade elevernas lärande och utveckling samt bildade delar av en helhet. I årskurs 4 övergår undervisningen till en lärare och en klass. Detta ställer andra krav på eleverna och möjlighet till individanpassning minskar. Det är av vikt att skolan inriktar arbetet på att ge utrymme till olika kunskapsformer och skapar ett lärande där dessa former balanseras och blir en helhet. Vid besöket observerade inspektörerna en viss oro och okoncentration bland eleverna i dessa klasser. I årskurs 7-9 bedrivs klassundervisning och eleverna möter flera olika ämneslärare under skoldagen. Vid de lektioner som besöktes, observerade inspektörsteamet att eleverna var fokuserade på skolarbetet och att mestadels arbetsro råder i klassrummen.

Inspektörsteamet vill göra skolan uppmärksam på att det är viktigt att pedagogik och arbetssätt försiggår på ett sådant sätt att eleverna får kontinuitet i läroprocessen och en helhet i utbildningen. Vidare bör en analys av det pågående pedagogiska utvecklingsarbetet ske för att skapa en enhetlig pedagogisk plattform och tydligt klargöra skolans mål och viljeinriktning. Det är även av vikt att fortsätta det påbörjade arbetet med att öka samverkan med de skolor som lämnar elever till Bjärehovskolan vilket torde stärka uppföljnings- och kvalitetsarbetet för både avlämnande skola och Bjärehovskolan.

Tydliga och välfungerande rutiner finns för att identifiera och arbeta med barn och elever i behov av stöd i sin utveckling. Skolledning och elevvårdsteam bedriver ett engagerat elevvårdsarbete av mycket god kvalitet. Bevakning sker genom elevvårdsteamet och vid behov kallas till elevvårdskonferens, som leds av rektorn. För att stämma av elevernas behov och kunskapsutveckling används bland annat tester och diagnoser. Åtgärdsprogram upprättas och följs upp tillsammans med föräldrar och elever och skrivs även för barn i förskoleklassen. Inspektörsteamet uppmärksammade dock att separata åtgärdsprogram skrivs för varje ämne i årskurs 7-9 vilket medför att en elev kan ha flera olika åtgärdsprogram. Detta förfaringssätt kan medföra svårigheter för eleven och persona-

len att se helheten i det arbete och stöd som ska utföras. Skolan skall tillse att det finns ett samlat åtgärdsprogram som belyser hela elevens situation och behov. I förskoleklassen gör talpedagogen tester och diagnoser på samtliga 6-åringar för att kartlägga elevernas språkutveckling. Specialpedagogerna arbetar såväl handledande gentemot lärarna som med små grupper av elever samt enskilt med eleverna.

I intervjuerna framkom att både elever och lärare i årskurs 7-9 har goda kunskaper om målen för utbildningen medan det i de yngre årskurserna visade sig vara svagare kunskaper. De elever och föräldrar som inspektörsteamet samtalande med uppger att de får information om alla ämnen på utvecklingssamtalen men får en vag bild av vad eleven kan i förhållande till kursplanernas mål. Både elever och föräldrar önskar utvecklingssamtalen mer framåtsyftande och med en högre grad av fokus på kunskaper och i detta avseende bör utvecklingssamtalen förbättras. Att betona kunskapskvaliteter starkare i utvecklingssamtalen torde också tydligare klargöra på vilka grunder betyg skall sättas. Diskussioner bör föras i personalgruppen kring vad som ligger till grund för bedömningar och betygsättning för att säkra likvärdigheten i betygen.

Skolan har välfungerande samverkan med närsamhälle och omvärld genom till exempel olika projekt och kontakter både inom landet och internationellt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att undervisningen på Bjärehovskolan är av god kvalitet. Ett aktivt arbete pågår för att utveckla det pedagogiska arbetet i riktning mot nationella styrdokument. Det är av vikt att fortsätta det påbörjade utvecklingsarbetet för att undvika att inriktningen på undervisningen i allt för hög grad blir avhängigt den enskilde läraren. Vid elevers övergångar mellan årskurs 3 och 4, årskurs 6 och 7 samt från andra skolor bör samverkan förbättras för att skapa helhet i undervisningen. Arbetssätt, som stärker elevernas förmåga att kritiskt granska och tränar deras förmåga att lösa problem, bör utvecklas. Ett mycket engagerat och kvalitativt arbete bedrivs för elever i behov av stödåtgärder. Åtgärdsprogram används från och med förskoleklassen men i årskurs 7-9 bör skolan tillse att det finns ett samlat åtgärdsprogram som belyser hela elevens situation och behov.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Bjärehovskolans rektor uppskattar det självbestämmande som kommunen medger och anser sig få det stöd av förvaltningen som efterfrågas. Antalet årsarbetare i skolan med huvudsakligen pedagogiska arbetsuppgifter är 70. Skolledningsresursen består av 3,75 årsarbetare.

Ledningen av enhet Bjärehov utgörs av rektorn, tre biträdande rektorer samt en projektledare. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan rektorn och de biträdande rektorerna. Det pågår ett arbete för att ytterligare förtydliga delegationsordningen för ledningsgruppen. Ansvarsfördelning är väl känd av elever, föräldrar och personal.

Rektorn har bland annat det övergripande ansvaret för pedagogiska frågor, ekonomi, elevvårdsarbete, kvalitetsfrågor, personalfrågor och arbetsmiljö.

För övrigt uppger elever, föräldrar och personal att rektorerna är väl förtrogna med verksamheten och utgör ett bra stöd för verksamheten. I samtalen med elever, föräldrar och personal gavs rektorn omdömen som elevcentrerad, kompetent, utvecklingsinriktad och nytänkande. Det finns ett stort förtroende för rektorn och hennes arbete. Den viljeinriktning som rektorn driver uppfattas av personalen som individanpassning och ett 1-16 års perspektiv med eleven i centrum. Det framkom också att lärarna uppskattar det friutrymme som ges i det pedagogiska arbetet på skolan men likväl önskas en starkare styrning från skolledningen. Härvidlag torde skolledningen kunna driva och hävda intentionerna i de nationella styrdokumenterna starkare för att utveckla skolan.

Skolans kvalitetsarbete innefattar egna och kommungemensamma utvärderingar varje läsår. Kommunens modell för systematisk utvärdering utgör ett stöd på ledningsnivå och fungerar också som underlag till skolans kvalitetsredovisning. I kvalitetsredovisningen styrs två av de prioriterade målen av barn- och ungdomsnämnden och ett väljer skolan själv. Kvalitetsredovisningen diskuteras med personalen och bedömning av måluppfyllelse görs av arbetslagen. Det pågår ett arbete för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på skolan. Skolledningen vill ytterligare involvera den pedagogiska personalen i detta för att konkretare nå den pedagogiska nivån. Syftet från skolledningen är att utvärderingen skall utgöra ett stöd att utveckla verksamheten även på pedagogisk nivå och inte enbart på ledningsnivå.

Skolan har organiserade och regelbundet återkommande möten för planering och pedagogiska diskussioner. Rektorn driver skolans utveckling i olika möteskonstellationer. Rutiner och dokumentation som inspektörsteamet granskat avseende elevers utbildning såsom närvaro, åtgärdsprogram, elevvårdsprotokoll, betyg, arbetsplan med mera har god kvalitet.

Sammanfattningsvis är ledningen på Bjärehovskolan väl förtrogen med den dagliga verksamheten, tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen samt har en ambition att kontinuerligt utveckla verksamheten. Ett medvetet och systematiskt kvalitetsarbete av god kvalitet bedrivs på skolan. Dessutom har skolledningen ambitionen att ytterligare förbättra kvalitetsarbetet genom att öka delaktigheten från personalen. Inspektörsteamet bedömer vidare att det pedagogiska utvecklingsarbetet kan styras upp för att skapa en samsyn bland personalen avseende kunskaper och arbetsmetoder.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Bjärehovskolan erbjuds som språkval tyska, franska och spanska. För de elever som inte väljer ytterligare ett modernt språk erbjuds svenska/engelska. Ämnet matematik erbjuds som ett alternativ till språkvalet. Detta är inte möjligt enligt författningarna. Rektorn har under inspektionens gång tillsett att språkvalet på Bjärehovskolan följer de statliga riktlinjerna.

I elevens val har eleverna möjlighet att fördjupa sig i skolans ämnen eller läsa ett nybörjarspråk. Modersmålsundervisning och svenska som andraspråk erbjuds på skolan.

Elever och föräldrar informeras om utbildningen genom till exempel föräldramöten, föräldraråd, utvecklingssamtal, skriftlig information från rektorn samt genom skolans hemsida. Det bedrivs ett mycket aktivt och väl fungerande arbete inför gymnasievalet genom skolans studie- och yrkesvägledare. Antalet timmar för studie- och yrkesvägledning har utökats i årskurs 9 för de elever som är osäkra inför gymnasievalet.

Bjärehovskolan arbetar starkt och medvetet för att tillgodose elevers olika behov. Genom den fysiska planeringen är skolan väl förberedd att ta emot elever med funktionshinder. Inspektörsteamet bedömer därför att anpassningsförmåga och beredskap att ta emot elever med funktionshinder är god.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att elever och föräldrar har tillgång till utbildning, information och valfrihet i erforderlig omfattning samt att Bjärehovskolan tillgodoser elevernas behov av utbildning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Bjärehovskolan har pedagoger adekvat utbildning för den undervisning de skall bedriva. Skolan har utbildade speciallärare och inspektörsteamet bedömer att det finns stödresurser i tillräcklig omfattning. Skolan har en grundbemannning för undervisningen men denna används flexibelt och fördelas efter behov. Även speciallärarresurserna fördelas efter behov och är inte fasta. Vid rekrytering av personal följer skolan förordningen om registerkontroll.

En kompetensutvecklingsplan arbetas fram ur ett treårsperspektiv och omfattar tre delar, gemensam kompetensutveckling, kompetensutveckling i arbetslagen och individuell kompetensutveckling. Planen innehåller ett antal prioriterade områden som är kopplade till skolan utvecklingsarbete. Dessutom arrangerar enhet Bjärehov informationskvällar eller föreläsningkvällar riktade mot föräldrar och personal gemensamt.

Skolan tillhandahåller läromedel i tillräcklig omfattning och av god kvalitet för att kunna genomföra en tidsenlig utbildning. Kommundelens bibliotek som ligger i direkt anslutning till skolans lokaler är en stor tillgång för utbildningen på Bjärehovskolan.

Bjärehovskolan består av flera olika byggnader vilket tidigare redogjorts för under "Beskrivning av skolan/området". Detta medför varierande grad av flexibilitet i lokalernas användbarhet. Lokalerna är välutrustade och det finns särskilda salar för de naturorienterande ämnena, bild, slöjd, musik och hem- och konsumentkunskap. Inspektörsteamet bedömer lokalerna som ändamålsenliga och att de svarar mot kraven i utbildningen. Skolans omgivningar med hav, strand och skog utgör en viktig resurs i den pedagogiska verksamheten på Bjärehovskolan.

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att Bjärehovskolan använder sig av lärare och fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de skall bedriva. Kompetensutveckling erbjuds utifrån aktuella utvecklingsområden eller individuella behov. På skolan finns resurser för att eleverna skall ha möjlighet att nå de nationella målen. Inspektörerna gör bedömningen att skolans lokaler, datorer och annat pedagogiskt material håller sådan standard att eleverna kan erbjudas en fullgod tidsenlig utbildning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörsteamet bedömer att verksamheten i Bjärehovskolan övergripande är av mycket god kvalitet. Skolan arbetar på ett mycket positivt sätt med värdegrundsfrågorna och utvecklar en trygg miljö. Vidare bedrivs ett elevvårdsarbete med mycket god kvalitet. Enhet Bjärehov har god tillgång till resurser gällande lärarkompetens, lokaler och läromedel.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- de nationella målen för utbildningen bör göras kända för elever och föräldrar,
- elevernas reella inflytande över sin utbildning,
- undervisningen bör utvecklas mot att i högre grad utgå från de nationella styrdokumenterna och en gemensam kunskapssyn bör stärkas för att nå kontinuitet och helhet i utbildningen,
- i årskurs 7-9 skrivs separata åtgärdsprogram för varje ämne vilket medför att en elev kan ha flera olika åtgärdsprogram. Skolan bör tillse att det finns ett samlat åtgärdsprogram som belyser hela elevens situation och behov och
- utvecklingssamtalen så att dessa på ett tydligare sätt beskriver elevens kunskapsutveckling.

Datum

Ort

2005-03-04

Lund

Ebba Svartz

Per-Ingvar de la Motte